

Historia Gminy

A wszystko zaczęło się tak...

14 kilometrów na południe od Częstochowy, przy linii kolejowej Warszawa - Katowice, nad rzeką Wartą, znajduje się miejscowość Poraj.

Początek powstania Poraja sięga zamierzchłej przeszłości. Na podstawie wykopalisk znajdujemy podstawę do przypuszczenia, że nad brzegami Warty od niepamiętnych czasów znajdowały się siedziby ludzkie. Dowodem tego jest odkryte w 1956r. w Rakowie pod Częstochową, prahistoryczne cmentarzysko liczące przeszło 2500 lat. Mamy dane, że już w II wieku był prowadzony na naszych ziemiach wytop żelaza z miejscowych rud bagiennych w piecach zwanych "Dymarki". Istniało więc kopalnictwo i hutnictwo o czym świadczy pewna ilość wsi w tej okolicy o nazwie "Kuźnice". Miejscowość Poraj na widowni historycznej pojawia się w roku 1496, kiedy to pieczętujemy się herbem "Poraj". Starosta krzepicki Stanisław z Kurozwęk syn Dobiesława z polecenia króla Jana Olbrachta, zakłada w małej osadzie, położonej wśród lasów, dwie mile na południe od Częstochowy stadninę koni, powierzając pieczę nad nią Rychcie Grzegorzowi synowi Macieja i Janowi Klamrze. Dla podkreślenia tak znacznej osobistości osada ta przyjmuje nazwę Poraj z nazwy herbu starosty Stanisława z Kurozwęk. W roku 1556n za króla Zygmunta zaprowadzony zostaje pierwszy z Polsce szlak pocztowy z Krakowa do Krzepic przez Olkusz, Koziegłowy, Częstochowę. W Poraju właśnie ma być założona stacja wymiany koni pocztowych, którą zawiaduje Stanisław Borzicki pocztalter królewski.

Rozkwit Poraja rozpoczął się od czasu wybudowania kolei, zwanej wówczas "Warszawsko - Wiedeńska" w roku 1846. Poraj z początku wolno, potem nabierając "tempa" zaczyna się rozwijać i wchodzić na arenę. Przy budowie kolei przez Poraj, wybudowano od razu stację o nazwie Poraj, postawiono budynki mieszkalne i gospodarcze dla kolejarzy i ich rodzin. Wokół zabudowań kolejowych zaczęto stawiać domy, teren wówczas należał do majątku Choroń. Wkrótce po zniesieniu pańszczyzny a więc około 1863 - 1865 ośmiu gospodarzy z Choronia otrzymało tutaj działki lasu od właścicieli za serwituty.

Położony w rozległej prastarej dolinie rzeki Warty, otoczony lasami na terenie przeważnie podmokłym, w wielu miejscach przechodzącym w bagniska, o glebie nieurodzajnej - Poraj nie miał warunków do rozwoju gospodarki rolnej.

Po uruchomieniu kolei żelaznej do Poraja zaczęła napływać ludność, która wybrała tutaj właśnie swoje miejsce na wypoczynek. Znaczna część ludności wynajmowała domki na letnisko. Powodem dla którego zjeżdżali letnicy, była piękna rzeka Warta, jej zakola, czysta woda, przybrzeżne ukwiecone łąki z wieloma piaszczystymi plażami. W 1862 roku w Poraju zostaje założona Poczta. W roku 1905 staraniem „Macierzy Szkolnej” utworzona została pierwsza szkoła. W 1918 roku Spółka „HANTKE” zorganizowała pierwszą szkołę stałą 4 - oddziałową. Dzieci uczyło się ok. 40.

W początkowym okresie administracyjnie Poraj należy do gminy Choroń. Dopiero w 1920r. utworzono własną gminę. Zarząd gminy mieści się wówczas w domu prywatnym. Do 1 czerwca 1927 roku Poraj należał do powiatu będzińskiego.

Dnia 2 czerwca tegoż roku Poraj został przydzielony do powiatu zawierciańskiego.

W roku 1932 staraniem księdza dziekana Kańtocha wybudowano kościół i utworzono parafię. W roku 1938 powstał Komitet Budowy Szkoły. Otwarcie szkoły odbyło się 25 września 1939r. a już 20 lipca 1940 roku zamknięto szkoły w całym powiecie, ponownie otworzono 2 maja 1942 przy dwóch nauczycielach. Uczono tylko cztery roczniki. 17 stycznia 1945 Niemcy opuścili Poraj, wkroczyły wojska radzieckie. 3 Lutego 1945 roku została zwołana pierwsza konferencja nauczycielska pod przewodnictwem Jana Wyląga. Od dnia 5 lutego normalne zajęcia.

Komitet Budowy Szkoły rozpoczyna swą działalność i 27 października 1947r, została oddana do użytku nowa szkoła. W roku 1945 powstała Gminna Rada Narodowa, mieściła się w budynku prywatnym.

Poraj zaczyna żyć, powstają fabryki okuć budowlanych, wózków dziecięcych, włókiennicze i inne. Wybudowano 9 bloków mieszkalnych dla pracowników górnictwa rud żelaza, które zamieszkuje ok. 200 rodzin, doprowadzony zostaje wodociąg z Częstochowy. 1 styczeń 1965. Ludność wyniosła 3,500 osób.

Lata 1963 - 1973 są pozytywnymi dla Poraja, budują się nowe ulice, chodniki, nowe punkty oświetlenia ulicznego, w bardzo szybkim tempie rozwija się budownictwo mieszkaniowe indywidualne.